

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la respingerea cererii depuse de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandr Hodacov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoane terțe Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Muncii și Protecției Sociale privind anularea deciziei adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ individual,

*(Dosarul nr. 3r-46/25
NR. PIGD 2-23189274-01-3r-25022025)*

Neîntrunirea condițiilor ridicării excepției de neconstituționalitate

2 aprilie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților cererea depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 29 decembrie 2023, avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea integrală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.10660/23 din 21 decembrie 2023, adoptată în procedura prealabilă, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, să emită în privința reclamantului Alexandr Hodacov, o Decizie prin care să fie calculată și achitată, cu începere de la 1 aprilie 2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientului de indexare a ratei inflației la sfârșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, așa cum este prevăzut de art. 13 alin. (2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998.

2. Prin hotărârea din 30 octombrie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de Alexandr Hodacov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoane terțe Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Muncii și Protecției Sociale privind anularea deciziei adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ individual.

3. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 20 noiembrie 2024 avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov a declarat apel împotriva hotărârii din 30 octombrie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

4. Prin încheierea din 4 februarie 2025 a Curții de Apel Centru, s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Alexandr Hodacov, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Alexandru Bernaz, asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 30 octombrie 2024, pe motiv că motivarea apelului a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

5. La 14 februarie 2025, avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov a depus cerere de recurs, solicitând admiterea recursului, anularea încheierii din 4 februarie 2025 a Curții de Apel Centru cu adoptarea unei noi încheierii de transmitere a cauzei în instanța de apel pentru examinarea apelului în fond.

6. La 25 martie 2025, la Curtea Supremă de Justiție a parvenit cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023, art. 84 alin.(2) art. 188 alin. (1), (2) și art. 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă, depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov.

7. Indicând că, conform art.2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023: Taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ, precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac.

8. Potrivit art. 84 alin. (1) Cod de procedură civilă: Taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, pentru intentarea unui proces judiciar civil sau de contencios administrativ atât în primă instanță, cât și în căile de atac, în temeiul legii.

9. Menționează că, din textul art. 84 alin. (1) Cod de procedură civilă, reiese că prin sintagma ”în temeiul legii”, această normă reprezintă o normă de trimitere la Legea taxei de stat nr.213 din 31 iulie 2023, care și stabilește temeiurile și condițiile de achitare a taxei de timbru.

10. Reieșind din conținutul prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023, din cauza structurării neclare a acestei norme de drept, la recurentul s-a format o convingere că: Taxa de timbru se percepe doar o singură dată: pentru intentarea unui proces judiciar civil, pentru intentarea unui proces de contencios administrativ. Taxa de timbru se percepe mai mult decât o singură dată, doar pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac. Taxa de timbru nu se percepe la intentarea procedurilor de apel și recurs, în urma depunerii apelului sau a recursului în cadrul procesului judiciar civil sau de contencios administrativ deja intentat.

11. Totodată la instanța de recurs s-a format o convingere opusă că taxa de timbru urmează să fie percepută inclusiv la intentarea procedurii de recurs

ca urmare a depunerii cererii de recurs împotriva încheierii Curții de Apel Centru, din 4 februarie 2025.

12. Recurentul motivează convingerea sa prin faptul că sintagma ”o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ ”și sintagma” precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac” sunt separate printr-o virgulă, care evidențiază cazuri separate de plată a taxei de timbru, unde într-un caz taxa de timbru se achită doar o singură dată, în alt caz taxa de timbru se achită mai mult decât o singură dată, adică pentru fiecare contestație atât în prima instanță, cât și în căile de atac.

13. Altfel, este imposibil de explicat includerea în art. 2 alin. (1) din Legea taxei de stat a sintagmei ”o singură dată ” și sensul acestei.

14. Ca urmare, sintagma ”precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale” și sintagma ”atât în primă instanță, cât și în căile de atac ”, nu sunt separate prin virgulă, formând o propoziție unică, cu sensul unic, care formează convingere că taxa de timbru se achită mai mult decât o singură dată doar în căile de atac la depunerea recursurilor împotriva hotărârilor judecătorești contravenționale, cât și a revizuirii deciziilor și a hotărârilor în cauzele contravenționale.

15. Ținând cont de structura neclară a normei de drept care este obiectul sesizării referitoare la controlul constituționalității a prevederilor sus-indicate, se formează convingere că sintagma ”atât în primă instanță, cât și în căile de atac ” nu se referă la procese judiciar civile și de contencios administrativ, unde taxa de timbru se achită doar o singură dată anume pentru intentarea acestor procese prin depunerea cererii de chemare în judecată.

16. Astfel, fiind creată o situație de incertitudine, recurentul are o convingere că taxa de timbru nu se percepe la intentarea procedurilor de apel și recurs ca urmare a contestării actelor procedurale, emise în procese judiciar civile și de contencios administrativ.

17. Ca urmare, constată că incertitudinea generată de art.2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr.213 din 31 iulie 2023 și de art.84 alin (1) Cod de procedură civilă, care sunt formulate de o manieră imprecisă și neclară și nu corespund rigorilor de claritate și previzibilitate, nu permite recurentului, fără achitarea taxei de timbru, să inițieze intentarea procedurii de recurs împotriva încheierii Curții de Apel Centru, din 4 februarie 2025 fapt care îngreădește dreptul de acces liber la justiție, fiind contrar prevederilor art. 20 din Constituție, art. art. 6, 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

18. Neclaritatea prevederilor art.2 alin.(1) din Legea taxei de stat nr.213 din 31 iulie 2023 și a art.84 alin.(2) Cod de procedură civilă, generează încălcarea dreptului constituțional de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle și afectează dreptul de acces liber la justiție.

19. Comunică că, prevederile art.188 alin.(1), (2), 423 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă și art.241 alin.(1), (2) din Codul administrativ, stabilesc că: încheierea privind separarea pretențiilor nu poate fi contestată separat cu recurs, încheierea privind separarea pretențiilor poate fi contestată cu recurs doar în cazul pronunțării în fond a hotărârii, încheierea privind separarea pretențiilor nu poate fi contestată cu recurs atunci când cauza de contencios administrativ nu a fost examinată în fond, inclusiv în cazul declarării acțiunii ca fiind inadmisibile.

20. Astfel, constată existența omisiunii și incertitudinii legislative, ținând cont că prevederile art.188 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, stabilind condițiile de separare a pretențiilor, totuși nu stabilesc posibilitatea contestării cu recurs a încheierii privind separarea pretențiilor în cazul în care cauza nu a fost examinată în fond, inclusiv în cazul declarării acțiunii inadmisibile.

21. Totodată, incertitudinea juridică se evidențiază și în partea ce tine de omisiunea reglementării temeiurilor concrete de separare a pretențiilor, ținând cont că cuvântul ”dacă consideră rațională judecarea lor separată”, acordă instanței de fond o marjă discreționară largă, care poate duce la abuzuri în procedură de luare a deciziei de separare a pretențiilor.

22. Menționează că, instanța de fond folosind termenul de ”raționalitatea”, are posibilitatea în mod arbitrar să purcede la separarea pretențiilor fără careva motive întemeiate, cum s-a separat și prezenta acțiune, depusă de 96 de coreclamanți.

23. În cazul de speță, separarea pretențiilor coreclamanților, care nu au avut dreptul să conteste încheierea privind separarea pretențiilor până la pronunțarea hotărârii în fond, a dus la dispersarea pretențiilor acestora, care în mare parte au fost declarate ca fiind inadmisibile din cauza că instanța de fond, prin copierea în 96 de exemplare a cererii de chemare în judecată, semnate olograf, a calificat aceste copii în calitate de cereri de chemare în judecată ”nesemnate”, ceea ce a dus la declararea pretențiilor separate ca fiind inadmisibile, afectând dreptul coreclamanților de acces liber la justiție.

24. Cu alte cuvinte, din cauza impreciziei legislative, recurentul a fost lipsit de dreptul de a contesta încheierea privind separarea pretențiilor într-o verificare a legalității separării acestora până la pronunțarea hotărârii în fond.

25. Mai mult, lipsa mecanismului de verificare a legalității separării pretențiilor până la pronunțarea hotărârii în fond, a dus în cazul de speță la prejudicierea bugetului instanței judecătorești, exprimată prin suportarea cheltuielilor enorme legate de necesitatea inițierii a 96 de dosare separate, cu emiterea sutelor de acte procedurale.

26. Menționează că, prevederile art. 12¹ alin.(5) din Codul de procedură civilă, stabilesc cazuri când instanța de judecată are dreptul să ridice excepția de neconstituționalitate, și anume: Doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege; Doar dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

27. Astfel, constată existența omisiunii și impreciziei legislative, ținând cont că prevederile art.12¹ alin.(5) din Codul de procedură civilă, stabilind limita de competență a instanțelor de judecată la ridicarea excepției de neconstituționalitate, nu stabilesc dreptul instanței de recurs din oficiu sau la cererea participanților la proces, să ridice excepția de neconstituționalitate în cazul depunerii cererii de recurs împotriva încheierii instanței de apel privind inadmisibilitatea cererii de apel. Adică pentru a fi ridicată excepția de neconstituționalitate, cererile de recurs urmează să fie depuse doar împotriva hotărârii sau deciziei instanței de apel și nici cum nu împotriva încheierilor instanței de apel.

28. Mai mult, incertitudinea juridică se constată și în partea ce ține de omisiunea reglementării dreptului instanțelor de apel și recurs de a ridica excepția de neconstituționalitate până la declararea admisibilității cererii de apel sau recurs, în cazul când admisibilitatea cererii de apel sau recurs depinde de executarea de către apelant sau recurent a prevederilor legale (achitarea taxei de timbru), în privința la care s-a evidențiat incertitudinea privind constituționalitatea.

29. Cu alte cuvinte, din cauza impreciziei legislative, recurentul, având o convingere că la depunerea cererii de recurs împotriva încheierii Curții de Apel Centru, din 4 februarie 2025, nu trebuie să fie percepută taxa de timbru, este lipsit de dreptul de a solicita ridicarea excepției de neconstituționalitate a art.2 alin.(1) din Legea taxei de stat nr.213 din 31 iulie 2023 și a art.84 alin.(2) Cod de procedură civilă, deoarece conform prevederilor art.12¹ alin.(5) din Codul de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate poate fi inițiată doar după trecerea procedurii de admisibilitate a recursului (prin achitarea taxei de timbru) și doar dacă recursul nu a fost depus împotriva încheierii instanței de apel privind inadmisibilitatea cererii de apel.

30. Astfel, pentru a solicita ridicarea excepției de neconstituționalitate, recurentul este obligat să achite taxa de timbru (norma de drept în privința la care s-a evidențiat incertitudinea privind constituționalitatea), în caz contrar, recursul nu va trece admisibilitatea și va fi declarat inadmisibil, fără examinarea solicitării privind excepția de neconstituționalitate.

31. Având dorința de a iniția ridicarea excepției de neconstituționalitate și, fiind convins că taxa de timbru nu se percepe la depunerea cererii de recurs, recurentul este afectat în dreptul de acces liber la justiție, deoarece instanța de recurs fără achitarea taxei de timbru, nu va constata admisibilitatea recursului și nu va ridica excepția de neconstituționalitate, în cazul în care recursul este depus împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel.

32. Ca urmare, omisiunea legiuitorului de a reglementa dreptul instanțelor de apel și recurs, din oficiu sau la cererea participanților la proces, de a ridica excepția de neconstituționalitate în cazul contestării încheierilor de inadmisibilitate, cât și în cazuri până la trecerea procedurii de admisibilitate a apelului sau a recursului, generează încălcarea dreptului constituțional de acces liber la justiție, ținând cont că până la declararea admisibilității a apelului sau recursului, ori în cazul contestării încheierilor de inadmisibilitate, va fi ignorat orice viciu de neconstituționalitate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

33. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169-171.”

34. Art. 12¹ din Codul de procedură civilă:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

35. Art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

36. Examinând cerere înaintată de către avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023, art. 84, alin.(2) art. 188 alin. (1), (2) și art. 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă, Completul Curții Supreme de Justiție, consideră necesar de a o respinge, din considerentele ce urmează.

37. Astfel, potrivit normei de drept procesuale civile art. 12¹ alin (5) din Codul de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate poate avea loc exclusiv doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

38. Prin urmare, din conținutul normelor legale citate rezultă indubitabil că instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă examinează fondul cauzei după ce a primit în procedură cererea cu care a fost sesizată.

39. La caz, însă, nu suntem în prezența acestor împrejurări, cererea depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate nefiind depusă în procedura examinării cererii de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel declarată admisibilă conform legii.

40. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge cererea depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

41. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 12¹ din Codul de procedură civilă și art. 195, art. 230 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge cererea depusă de avocatul Alexandru Bernaz în interesele lui Alexandr Hodacov, cu privire ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc